

**ОСОБЛИВОСТІ ПІДРАХУНКУ МАКРОЕКОНОМІЧНИХ
ПОКАЗНИКІВ УКРАЇНИ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОЇ КРИЗИ**

*Гуржий Н.В., асистент кафедри обліку і аудиту,
Державний ВНЗ «Національний гірничий університет»,
м. Дніпропетровськ, Україна*

Система статистичної звітності досить ефективна для цілей Системи Національних рахунків, проте вона не здатна повною мірою задовольнити інформаційні потреби національних рахунків тому це створює ряд проблем при складанні СНР: реєстр підприємств; збір інформації на дискретній основі; ціни; представлення даних у вигляді динамічних рядів; статистика державних фінансів; грошово-кредитна та банківська статистика; статистика платіжного балансу; податкова статистика.

Оцінюючи вищевикладені проблеми, можна зробити висновок про необхідність продовження модифікації діючих процедур і методів збору та розробки даних, у тому числі шляхом створення нових джерел даних. Зокрема динаміка ВВП багато в чому залежить від організації економічного життя. Наприклад, результатом монетизації окремих натуральних пільг може бути деяке збільшення ВВП, оскільки платежі держави підприємствам, що надають натуральні пільги, розглядаються як субсидії, що не включаються до ВВП, і їх переадресування від підприємств населенню, з одного боку, скорочує субсидії, а з іншого - збільшує споживчі витрати населення, фінансовані за рахунок трансфертів від держави домашнім господарствам. Переведення бюджетних організацій на комерційну основу при інших рівних умовах завищує обсяг ВВП, оскільки в доданій вартості бюджетних організацій немає елемента прибутку (або він дуже незначний), тоді як отримання прибутку є основною метою комерційних організацій.

Важливе при обчисленні ВВП адекватно відображати в його розрахунках інфляцію. Дана проблема має кілька аспектів: обчислення ВВП в поточних цінах для визначення загального обсягу виробленого продукту та його структури; обчислення ВВП в постійних цінах для розрахунку темпів

економічного зростання; облік в обчисленні ВВП відхилення фактичного курсу гривні до резервної валюти від паритетного курсу.

Необхідною умовою оптимізації розрахунків СНР є вдосконалення статистики. Наприклад, дані статистики державних фінансів служать важливим джерелом інформації для обчислення ряду компонентів ВВП: показників кінцевого споживання органів державного управління, податків на виробництво та імпорт, субсидій.

Порівняння діючої статистики виконання державного бюджету з міжнародним стандартом дозволяє виявити суттєві розбіжності між ними стосовно ряду важливих концепцій, визначень, класифікацій та методів оцінки доходів і витрат.

Згідно діючої статистиці державного бюджету України, потоки реєструються на касовій основі, тоді як відповідно до міжнародного стандарту і СНР вони повинні реєструватися на нарахованій основі. Згідно статистиці державного бюджету, реєструються тільки грошові операції, тоді як в міжнародному стандарті СДФ (Статистика Державних Фінансів) рекомендується реєструвати операції як у грошовій, так і в натуральній формі. Важливим положенням міжнародного стандарту СДФ є проведення чіткої відмінності між операціями з доходами та витратами, з не фінансовими активами і з фінансовими інструментами. Така класифікація операцій не витримується в чинній статистиці державного бюджету України: в ній не завжди чітко проводиться різниця між податками і доходами від власності, визначення субсидій не співпадає з визначенням цієї категорії в СНР. Всі ці особливості діючої статистики державного бюджету ускладнюють числення ряду показників, важливих у контексті розрахунків ВВП.

Для аналізу економічного потенціалу країни, ефективності використання наявних ресурсів і добробуту населення важливим індикатором є національне багатство, яке визначається як сума всіх активів (не фінансових і фінансових), що знаходяться у власності резидентів на ту чи іншу дату, за вирахуванням зобов'язань резидентів перед рештою світу. На жаль, статистична служба України поки обчислює тільки окремі компоненти національного багатства, що не дозволяє використовувати цей індикатор для повноцінного економічного аналізу за згаданими вище напрямками.

Важливі для макроекономічного аналізу пов'язані з ВВП показники національного заощадження і чистого кредитування/чистого запозичення. Перший з них характеризує обсяг внутрішніх ресурсів, які можуть бути

спрямовані на фінансування інвестицій. Він може бути обчислений для економіки в цілому та її секторів. Другий показник відображає обсяг ресурсів, що надаються на поворотній і платній основі решті світу (іншому сектору економіки) або отриманих від нього на тих же умовах. Під егідою ООН розпочато роботу по перегляду СНР 1993 року, в результаті якої можуть бути уточнені деякі положення методології обчислення ВВП. Мета полягає в тому, щоб внести в СНР зміни з урахуванням практики її застосування в окремих країнах, а також результатів дослідницької роботи в даній області.

Деякі пропозиції щодо перегляду СНР 1993 р. стосується уточнення трактування діяльності фінансових установ, трактування витрат на придбання військової техніки, відображення витрат капіталу, уточнення меж між накопиченням і проміжним споживанням, відображення тіньової економіки та ін. Зараз важко передбачити, які рішення будуть прийняті по тим чи інших питань і якою мірою вони торкнуться розрахунків ВВП. Однак важливо, щоб статистична служба України та її наукова громадськість були в курсі проведеної роботи і по можливості взяли в ній участь.

Список літератури:

1. Моторін Р.Н. Система національних рахунків: навчальний посібник / Р.Н. Моторін, Т.М. Моторина. – К.: КНЕУ, 2001. – 36 с.

3. Любунь О.С. Національний банк України: основні функції, грошово-кредитна політика, регулювання банківської діяльності: навч. посіб. - 2.вид., перероб. і доп. / О.С. Любунь, І.В. Іванець, Б.П. Адамик. - К. : Університет економіки та права «Крок», 2005. – 512 с.

4. Геєць В. Макроекономічна оцінка грошово-кредитної та валютно-курсової політики України до і в час фінансової кризи / В. Геєць // Економіка України. - 2009. - № 2. - С. 6-20.